

**การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2***
**ADMINISTRATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM IN SCHOOLS
UNDER THE CHACHOENGSAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 2**

จตุพร จบหล้า¹ และ ภูวนัย สุวรรณธรา²

Jatuporn Jobla¹ and Phuwanai Suwanthara²

¹⁻²**บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ**

¹⁻²Graduate School Bangkok Suvarnabhumi University, Thailand

Corresponding Author's Email: Myjatuporn2523@gmail.com

วันที่รับบทความ : 25 มิถุนายน 2569; วันที่แก้ไขบทความ 2 กรกฎาคม 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 4 กรกฎาคม 2569

Received 25 June 2026; Revised 2 July 2026; Accepted 4 July 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา อายุ และประสบการณ์ทำงาน การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 306 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครซีและมอร์แกน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ แต่ละอำเภอ แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ

Citation:

* จตุพร จบหล้า และ ภูวนัย สุวรรณธรา. (2569). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(5), 77-90.
Jatuporn Jobla and Phuwanai Suwanthara. (2026). Administration Of The Student Support System In Schools Under The Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(5), 77-90.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา อายุ และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการคัดกรองนักเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหาร, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the administration of the student support system in schools under the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2; and (2) to compare the administration of the student support system in schools under the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2, classified by gender, educational level, age, and work experience. This study employed a survey research design. The sample consisted of 306 teachers from schools under the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2 in the 2024 academic year. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's table. Stratified random sampling was then conducted by

district, followed by simple random sampling. Data were collected using a questionnaire. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance.

The research findings revealed that: (1) teachers' opinions toward the administration of the student support system in schools under the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2 were, overall, at a high level. When considered by individual aspects, all aspects were at a high level. The aspect with the highest mean score was student promotion and development, followed by student prevention and problem-solving, while the aspect with the lowest mean score was student screening; and (2) the comparison of teachers' opinions toward the administration of the student support system, classified by gender, educational level, and age, showed no statistically significant differences overall or in individual aspects. When classified by work experience, there was no statistically significant difference overall, except for the student screening aspect, which showed a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords: Administration, Student Support System, Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งนอกจากมุ่งเน้นที่การจัดการเรียนรู้แล้ว การดูแลและส่งเสริมให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสมบูรณ์ก็เป็นภารกิจที่ไม่อาจมองข้ามได้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงถูกกำหนดให้เป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (มนชิตา หนูแก้ว , 2567) ด้วยเหตุนี้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงถูกกำหนดให้เป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของ ผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและเหมาะสมกับ

ความแตกต่างระหว่างบุคคล อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ คุณธรรม และทักษะการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม (อริญญา ชนะเพีย, 2558)

ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มี จุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่ให้ความสำคัญกับการ ค้นหา ติดตาม ป้องกัน เฝ้าระวัง และดูแลช่วยเหลือ กลุ่มเด็กเปราะบาง เด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคัน เพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับ โดยมีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและแอปพลิเคชัน “พาน้องกลับมาเรียน” และเน้นย้ำการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง เพื่อป้องกันเด็กออกจากระบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565 : 6) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เข้าใจสภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและมีโอกาสพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564 : 5) สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ได้กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาการศึกษา โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการแบบ “CHAMPS MODEL” ที่เน้นความเข้าใจสภาพปัญหา การใช้เทคโนโลยี การบริหารแบบพื้นที่เป็นฐาน การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2, 2566 : 23) และได้ตระหนักถึงความสำคัญของนโยบาย ด้านความปลอดภัย จึงได้มีการดำเนิน โครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ MOE Safety Center อย่างเข้มข้น เพื่อสร้างมาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษาและเน้นการรายงานเหตุต่าง ๆ ในระบบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2, รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2567 : 28-29)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนแกนนำในสังกัดฯ ชี้ให้เห็นว่า งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักเรียนในปัจจุบันต้องเผชิญกับ ความท้าทายที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุค

ศตวรรษที่ 21 เช่น ปัญหาจากเทคโนโลยี ยาเสพติด พฤติกรรมทางเพศ และปัญหาด้านการเรียนรู้ (นริรัตน์ คล้ายสุวรรณ, สัมภาษณ์เมื่อ 8 กรกฎาคม 2567) ประกอบกับปัญหาการอบรมดูแลจากผู้ปกครองที่มีความไม่ต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากภาระในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มในการใช้ชีวิตในทางที่ไม่เหมาะสมได้ง่ายขึ้น เช่น การขาดเรียน การทะเลาะวิวาท หรือการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (รัฐพงษ์ มีพงศ์, สัมภาษณ์เมื่อ 8 กรกฎาคม 2567; ขวัญฤทัย สนศิริ, สัมภาษณ์เมื่อ 8 กรกฎาคม 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เพื่อให้ทราบถึงการบริหาร 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาในสังกัดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา อายุ และ ประสบการณ์ทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญของสถานศึกษาในการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

การป้องกันและแก้ไขปัญห และ การส่งต่อนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูสามารถเข้าใจข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของนักเรียนเป็นรายบุคคล อันนำไปสู่การวางแผนช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2561) ระบุว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วยให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และลดความเสี่ยงด้านพฤติกรรม อารมณ์ สังคม และการเรียนรู้ ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้ให้ความสำคัญกับการค้นหา ติดตาม ป้องกัน เฝ้าระวัง และดูแลช่วยเหลือเด็กกลุ่มเปราะบาง เด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคัน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีการขับเคลื่อนนโยบายด้านความปลอดภัยและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควบคู่กับการใช้ระบบสารสนเทศและการบริหารแบบพื้นที่เป็นฐาน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถติดตาม ดูแล และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบและทันต่อสถานการณ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2, 2566) ดังนั้น การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อการสะท้อนระดับการดำเนินงาน ปัญหาเชิงบริหาร และแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญห และ การส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้ การบริหารระบบดังกล่าวจะเกิดประสิทธิผลได้ต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความรับผิดชอบของครู การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อายุ และ ประสบการณ์การทำงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชะเชิงเทรา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามอำเภอ จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แล้วกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและกรอบการสร้างข้อคำถาม จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ได้ค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป จึงคัดเลือกข้อคำถามไว้ใช้ในการวิจัย ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.66 – 1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ สุวรรณภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชะเชิงเทรา เขต 2 จากนั้นประสานโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แจกแบบสอบถามแก่ครูผู้ตอบแบบสอบถาม รวบรวมแบบสอบถามคืน ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่และร้อยละ การวิเคราะห์ระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ระดับ 5

ระดับ ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา ใช้การทดสอบค่าที และการเปรียบเทียบจำแนกตามอายุและประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.22	.53	มาก	4
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.19	.58	มาก	5
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน	4.31	.51	มาก	1
4. ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหานักเรียน	4.27	.49	มาก	2
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.25	.53	มาก	3
เฉลี่ยรวม	4.25	.53	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .53) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .51) รองลงมาได้แก่ ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .49) และด้านที่อยู่อันดับสุดท้ายได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .58)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวม และรายด้าน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	เพศ				ผลการเปรียบเทียบ	
	ชาย		หญิง		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.45	.45	4.40	.40	.975	.330
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.20	.55	4.25	.50	-.729	.429
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน	4.25	.48	4.30	.45	-.898	.370
4. ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหานักเรียน	4.25	.50	4.28	.48	-.513	.608
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.15	.60	4.20	.55	-.724	.469
เฉลี่ยรวม	4.26	.52	4.29	.48	-.437	.662

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ครูเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.29 , S.D.= .48) และครูเพศชายมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.26, S.D.= .52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของครูเพศหญิง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรกได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$ = 4.40 , S.D.= .40) รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน ($\bar{X}$ = 4.30 , S.D.= .45) ด้านที่อยู่อันดับสุดท้ายได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.20 , S.D.= .55) ครูเพศชายพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$ = 4.45 , S.D.= .45) รองลงมาได้แก่ และด้าน การส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน ($\bar{X}$ = 4.25 , S.D.= .48) และด้านที่อยู่อันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.15 , S.D.= .60)

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยอันดับแรกได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน รองลงมาได้แก่ ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหานักเรียน และด้านที่อยู่อันดับสุดท้ายได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจและดำเนินการตามการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่เน้นการ “ค้นหา ติดตาม ป้องกัน เฝ้าระวัง และดูแลช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยงกลุ่มเปราะบาง ให้ได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565 : 6) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ได้มีการเฝ้าระวังและกำกับติดตามให้โรงเรียนในสังกัดมีมาตรการและดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และจริงจังซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ รัตนชัย และคณะ (2567 : 610) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ต่ำสุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามเพศ วุฒิ การศึกษา อายุ และประสบการณ์การทำงาน 1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องเนื่องจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 และสถานศึกษาในสังกัด ได้มีการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีความตระหนักถึงความสำคัญของงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันโดยไม่ขึ้นอยู่กับเพศของครู แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดถือมาตรฐานการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของวีรเดช โกชนสุวรรณ (2560 : 7) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า พบว่าครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากโรงเรียนมีการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีการจัดอบรมพัฒนาความรู้ให้กับบุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยชนะ สติธยจันทร์ (2560 : 8-9) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า พบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากครูผู้ปฏิบัติงานในระดับสูง โดยปัจจัยส่วนบุคคลของครู ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา อายุ และประสบการณ์การทำงาน ไม่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวม แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่เป็นเอกภาพสามารถสร้างความเข้าใจร่วมกันให้แก่ครูทุกกลุ่มได้อย่างเท่าเทียม

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การทำงานส่งผลต่อความคิดเห็นในด้านการคัดกรองนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า “สมรรถนะด้านการคัดกรองนักเรียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยประสบการณ์ในการสังเกต วิเคราะห์ และตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและปัญหาของผู้เรียน” มากกว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่น ดังนั้น การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพครูด้านการคัดกรองนักเรียน โดยใช้กระบวนการพี่เลี้ยง (Mentoring System) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์จากครูที่มีความเชี่ยวชาญไปสู่ครูที่มีประสบการณ์น้อย ดังนั้นความสำเร็จของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมิได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะส่วนบุคคลของครู แต่ขึ้นอยู่กับ การสร้างมาตรฐาน

การดำเนินงานร่วมกันของสถานศึกษา ขณะที่ประสิทธิภาพในการคัดกรองนักเรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาผ่านประสบการณ์และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 สรุปได้ว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกัน และแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ พบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการคัดกรองนักเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาควรรักษามาตรฐานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งพัฒนากลไกการกำกับ ติดตาม และประเมินผลให้เป็นระบบ ส่งเสริมการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการคัดกรองนักเรียนแก่ครู โดยเฉพาะครูที่มีประสบการณ์น้อย รวมถึงสนับสนุนระบบพี่เลี้ยงหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพระหว่างครูที่มีประสบการณ์กับครูรุ่นใหม่ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความครอบคลุม ทันท่วงที และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และพัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลนักเรียนรายบุคคล

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2561). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: ยูเรนัสอิมเมจกรุ๊ป.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- ชัยชนะ สติจิตจันทรา. (2560). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน
ดอนเมืองทหารอากาศบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.
Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(1), 141–153.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงษ์ศักดิ์ รัตนชัย และคณะ (2567). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี
เขต 3. *Journal of Institute of Trainer Monk Development*, 7(3), 1-15.
- มนชิตา หนูแก้ว. (2567). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช.
Journal of Roi Kaensarn Academi, 9(10), 1202–1218.
- วีรเดช โภชนสุวรรณ. (2560). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุรินทร์. *วารสารออนไลน์
บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 9(10), 1-16.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2567*. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ฉะเชิงเทรา เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (2566). *รายงานผลการนิเทศ
ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา*. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.
- _____. (2567). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. ฉะเชิงเทรา:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *คู่มือการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน.
- _____. (2565). *จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2567*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- _____. (2566). *คู่มือการคัดเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2566*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อรัญญา ชนะเพีย. (2558). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(3), 1-9.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York, NY: Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.